EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE (HE 40/2026)

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan pyydettyä yhdistyksemme lausuntoa hallituksen esityksestä työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamiseksi, (HE 40/2026), lausumme kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Esityksen keskeisenä tavoitteena on työeläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyyden ja julkisen talouden vahvistaminen työeläkelaitosten riskinkantokykyä kasvattamalla. Riskinkantokyvyn nostamisen lasketaan suurella varmuudella pitkällä aikavälillä johtavan korkeampiin sijoitustuottoihin. Sijoitustuotoilla työeläkejärjestelmässä on yhä suureneva merkitys, koska niillä osittain katetaan rahoituksellista vajetta, mikä aiheutuu yhä pienenevistä nuoremmista sukupolvista. Maksettujen eläkkeiden kokonaisarvo on ylittänyt sisään maksettujen vakuutusmaksujen määrän jo vuodesta 2013 lähtien.

Kannatamme hallituksen esitystä pienillä korjauksilla.

Lausunto

Eläkesäätiöt ja eläkekassat ovat yksi vaihtoehtoinen tapa työnantajalle lakisääteisen työeläkevakuutuksen järjestämiseen. Suomen työeläkejärjestelmä perustuu hajautettuun toimeenpanomalliin. Hajautuksella vähennetään keskittymäriskejä ja annetaan työnantajille mahdollisuus valita itselleen sopivin tapa työeläkevakuuttamisen järjestämiseen. Hajautuksella on merkittävä vaikutus myös Suomen pääomamarkkinoihin. Mitä keskittyneempi järjestelmä on, sitä heikommin pääomamarkkinat toimivat ja sitä vähemmän työeläkevaroja sijoitetaan Suomeen. Työeläkevarojen keskittyminen siis vähentää suomalaisten yritysten ja julkisten toimijoiden pääomarahoituksen saatavuutta.

Hallituksen esityksen vaikutusarvioissa ei kerrota välittömistä kilpailuvaikutuksista eläkesäätiöihin ja eläkekassoihin, vaikka mainitut eläkelaitokset ovat yleisellä tasolla mukana arvioinnissa 4.2.1.6. Tämä on selvä epäkohta. Vaikutukset liittyvät asioihin, jotka esityksessä olisi muutettava. Kohta numero 2. on vaikutuksista tärkein.

1. Työeläkelaitosten riskinkantokyvyn nostaminen ja sallittu vakavaraisuuden enimmäismäärä. Nostettua riskinkantokykyä vastaava sallitun vakavaraisuuden enimmäismäärää nostetaan vain määräajaksi. Jos eläkelaitoksella on ennen uudistusta ollut vakavaraisuuden enimmäismäärä ja vakavaraisuutta 100 yksikköä, uudistuksen jälkeen samalla sijoitusjakaumalla sallitun vakavaraisuuden enimmäismäärä on vain n. 65,2 yksikköä, kun kaikki muutokset ovat tulleet voimaan ja siirtymäaika on päättynyt.

   Muutos kohdistuu haitallisesti erityisesti eläkesäätiöihin ja eläkekassoihin ja pakottaa vakavaraiset eläkesäätiöt ja eläkekassat vähentämään sijoitustoiminnan riskien varalla kerättyjä puskureitaan sekä sijoittamaan varojaan entistä riskipitoisemmin. Ehdotamme, että vakavaraisuusrajan ylärajasta 3,5 pitäisi tulla pysyvä. Muutoksen määräaikaisuudelle ei ole esitetty muita perusteluita kuin että eläkelaitoksille annetaan aikaa sopeutua tilanteeseen.

   Vakavaraisuusrajan sallittuun enimmäismäärään liittyy myös elinkeinoverolaki ja sen 48a § 3 momentti. Riskinkantokyvyn nostaminen ilman vakavaraisuusrajan ylärajan pysyvää nostamista johtaa yhä useammin elinkeinoverolain soveltamiseen ja tulkintaan. Ongelma on, että sovellettava laki on nykymuodossaan verotuksen periaatteiden vastainen. Verotus perustuu Suomessa kirjanpitoon. Mainittu pykälä on tämän vastainen. Pykälän soveltaminen tarkoittaisi, että eläkesäätiöitä ja eläkekassoja verotettaisiin realisoitumattomista arvonmuutoksista, jonka laki estää palauttamasta osakkaille. Olemme esittäneet, että tämän pykälän muuttaminen olisi laitettava vireille työeläkeuudistuksesta erillisenä prosessina.

2. Työeläkeyhtiöille ja Merimieseläkekassalle annetaan mahdollisuus antaa takauksia tytäryhteisöjensä kiinteistösijoituksista, mutta ei eläkesäätiöille ja eläkekassoille. Koska kaikkien eläkelaitosten tuottovaatimus määräytyy samoin perustein, myös sijoitustoiminnan sääntelyn pitäisi olla vieraan pääoman käyttämisen osalta yhdenmukainen.

Takausten käytön laajentaminen eläkelaitosten tytäryhteisöille vähentää kiinteistöyhteisön rahoituskuluja ja kasvattaa eläkelaitoksen sijoitustuottoja. Kun takauksia ei voi antaa, se jopa estää kiinteistöomaisuuden tarkoituksenmukaisen käyttämisen ja kehittämisen. Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toimintamahdollisuudet rajautuvat vain lainojen myöntämiseen, mutta pelkillä lainoilla ei voida järjestää samanlaisia yhteishankkeita ja kiinteistövarallisuusmassan käyttämistä, joita työeläkevakuutusyhtiöillä ja Merimieseläkekassalla on käytettävissään. Tämä siis johtaa eläkesäätiöillä ja -kassoilla matalampiin sijoitustuottoihin ja heikentää niiden mahdollisuuksia kiinteistövarallisuuden käyttämisessä.

Esimerkiksi kaupungit tekevät maankäyttösopimuksia työeläkevakuuttajien kanssa. Kaupungit yleisesti edellyttävät, että sopimusosapuoli asettaa vakuuden maksukyvyttömyystilanteita varten. Työeläkevakuuttajilta kaupungit hyväksyvät yhtiöiden itsensä antamat vakuudet eli takaukset. Vain eläkesäätiö- ja eläkekassalaki uudistuksen jälkeen suoraan kieltää takaukset omille tytäryhteisöilleen. Eläkesäätiöiltä ja eläkekassoilta siis rajautuu pois mahdollisuus tehdä yhteishankkeita kaupunkien kanssa maankäyttösuunnitelmista, joihin muille työeläkelaitoksille annetaan mahdollisuus. ***Tilanne on perustelematon ja epäreilu.***

Eläkelaitoksilla pitäisi olla tasapuoliset toimintamahdollisuudet. Tämän vuoksi olisi välittömästi tehtävä tämä pieni muutos, joka mahdollistaisi eläkesäätiöiden ja eläkekassojen takaukset omille tytäryhteisöilleen. Perustelemattomia eroja eläkelaitosten välille ei pitäisi synnyttää hajautetussa työeläkejärjestelmässä, jossa kaikilla eläkelaitoksilla on kuitenkin samat vaatimukset. Muutoksen vaikutuksiakaan ei arvioitu vaikutusarviossa.

Ehdotamme, että eläkesäätiö- ja eläkekassalakiin tehdään välittömästi seuraavat muutokset:

ESKL 8 luvun 3 §:n 3 momentti:

Eläkesäätiö ja eläkekassa voi antaa takauksen kiinteistösijoitustoimintaa harjoittavan tytäryhtiönsä luoton vakuudeksi. Mitä vakuutusyhtiölain 15 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetään vakuuden antamisesta tytäryhteisölle, sovelletaan myös tämän tytäryhteisön mukaiseen sitoumukseen.

Helsingissä huhtikuun 20. päivänä 2026

Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry

Ismo Heinström
Lakiasiainjohtaja